

JACK-O'-LANTERN

Bladerdeegmaand oktober was halfweg. Straks kwam het geritsel van november, onderdak voor soldateske Vlaanderenblues, donkere dagen en oranje pompoenvreugde. Bartelijne Boens dreef het mes tot aan het heft in de pompoen. Er welde geen pus, sap of voortijdige pulp uit de wonde; de zomer was droog geweest, met voldoende zon. En Bartelijne had haar pompoenstruik geregeld van water voorzien. De vrucht hoefde bij zijn metamorfose dus niet te bloeden. Kerwen betekende in dit geval geen sterven. Er kwam geleidelijk een hologige grijs tevoorschijn, veroorzaakt door twee gaten en een prikkeldraadmond, geschikt om te schrikken. Vervolgens lepelde Bartelijne de rest van de hersenen eruit, die plaats moesten maken voor de verlichting. Zo'n theelichtje hield het elke avond wel een paar uur uit. Sfeer aan de voordeur.

'Hoe zullen we je noemen, mombakkes?' mompelde ze. 'Jack the Ripped? Cutty Pumpkin? Pom pom pom? Oen?'

Het was de laatste pompoen die Bartelijne Boens in haar eigen tuin geoogst had.

Een gezicht – nou: gelaat – kon belangrijk zijn. Dat gezicht een naam geven nog meer. Definiëren. Begrenzen. Begrijpelijk maken. Beveiligen.

'Wilson?'

Zoals FedEx-man Tom Hanks/Chuck Noland op zijn onbewoonde eiland in de film *Cast Away* zijn medeverongelukte en –aangespoelde volleybal aansprak? Maar dat betrof aanvankelijk ook een merknaam.

'Pompoen Wilson.'

'Jammer dat je geen tweelingbroer hebt.'

'Wilson Pompoen.'

Een voor- en een achternaam. De vrucht van een conceptie gevolgd door een geboortedatum annex groeiproces.

'Hoi, oen. Je bent de laatste. Dat je dit jaar traag moge rimpelen.'

Zes kilometer verderop, in het West-Vlaamse Mikschote, deed men aan pompoenslingeren. Ook in het zuiden van de Verenigde Staten werd *pumpkin chunkin'* bedreven. In Mikschote, een onooglijk polderdorp in de Lage Landen, was geen bakkerij of slagerij meer. Lange tijd ontbrak zelfs een café, maar sedert 2010 was er weer een. Kristof Blicck, een fervent *re-enactor* van toestanden uit De Grote Oorlog, had zich over het kaffaat ontfermd. Ze hadden daar wel iets wat niemand had, met uitzondering dus van enkele zuidelijke achterhoeken in de USA: een vereniging die het pompoenslingeren bedreef. In café De Frontduif kwam sedert 2010 de Landelijke Gilde der Pompoenslingeraars samen: 18 Mikschotenaars die elk jaar op de derde zondag van september een slingerwedstrijd

met ondermaatse pompoenen organiseerden. Zelfontworpen katapulten, werparmen, ballista's, lepelblijdes of luchtkanonnen slingerden de babykalebassen tot soms honderden meters ver weg. Hun (Europese) record bedroeg zelfs meer dan 700 meter. Een studie van de middeleeuwse werpwerktuigen door de lokale heemkundige de heer Roger Cafmeyer zorgde voor voldoende variëteit in de slingerstoestellen. Die studie (als heemkundige folder verspreid op de toonbanken en in de bibliotheekjes van de lage streken uit de omgeving) was zelfs zo'n beetje de aanzet geweest voor het pompoenslingeren. Verenigingen uit het omliggende werden elk jaar uitgedaagd om mee te doen. Vooral jeugdbewegingen gingen op die uitnodiging in.

Sommige individuen konden het niet laten. Ze bleven schieten en slingeren, tot lang na die derde septemberzondag. Ook de volgroeide vruchten moesten er dan aan geloven. En bij gebrek aan munitie dook een nieuwe plaag op: moeskopperij. De onverlaten gingen eropuit om andermans pompoenen te jatten. Zo constateerde Bartelijne Boens op een mistige ochtend de verdwijning van haar pompoen. Wilson was weg. Tot dan toe had hij met succes de voordeur bewaakt, met een gekartelde theelichtgrijns op zijn bakkes. Bartelijne werd daar zo boos over dat ze zelf op Wilson Pompoen begon te lijken. Ze liep oranje aan in haar gezicht en knarsetandde zo hard dat het sap van haar gebit droop. Diezelfde avond fietste ze driftig naar café De Frontduif in Mikschote. Het stond voor haar vast dat de dader(s) daar moesten worden gezocht. Het was een rit van een halfuur, want Bartelijne woonde in het naburige Luidschote en het waaide stevig tegendraads.

Het was vrijdagavond. Als er ergens 'rare toeren' gebeurden, dan was dat gewoonlijk op donderdagavond: de avond van de studenten, de geheime genootschappen, de verenigingen, de tunnelmensen die het weekend nader tot zich dronken. De meeste fratsen deden zich dan voor. De vrijdagavond werd dan besteed aan het heimelijke verkneukelen. Bartelijne was er vrijwel zeker van dat de dader(s) vanavond in De Frontduif in Mikschote zat(en): de navel van de pompoensport. Wellicht hadden ze vannacht al haar Wilson Pompoen het donkere zwerk in gekatapulteerd en lag hij zwaargehavend te velde. Ofwel wachtte hij ergens in een stal of schuur verborgen met een pijnlijke grimas op zijn eerste en laatste luchtdoop. *Een luchtmisdrijf was het!*

Het was tegen achten toen Bartelijne Boens de deur van De Frontduif open knalde. Ze deed dit zo overtuigend dat de deur met een stevige bons tegen de zijmuur knalde. Daar hing op die hoogte een schilderij, voorstellende een pompoenstilven op een schaal met een waterkan en een fles erbij. Het lelijke ding leek dolblij dat het eindelijk bevrijd werd uit dat stille leven: de oranje, gele en rozerode vruchten kukelden met de kan, de fles en de schaal krakend en

splinterend te gronde. Alles wat kon breken, brak. Tussen de deur en de muur geplet gaapten de kalebassen in een verwrongen grijns. De resten van het goedkope houten kader staken als knoken her en der uit.

Vijf mannen en twee vrouwen keken ontzet om. Rita Deneve zong net *Ik loop al wakende te dromen / omdat ik zoveel van je hou.*

‘Godverdomme!’ riep patron Kristof Blicck welgemeend uit.

‘Oei...’ deed Bartelijne, maar de tweeklank bleef in haar mond steken terwijl haar lippen hem al gevormd hadden. Pas toen ze voorzichtig de deur weer dichtert naar zich trok en eromheen gluurde, besepte ze de draagwijdte van haar entree. Ze sloeg een hand voor haar mond, waardoor haar tweede *oei* er evenmin heelhuids uit kwam.

‘Deur toe!’ blafte iemand.

‘Ja: het tocht!’

‘Ja, ’t is de allereerste keer

De aller-allereerste keer’

‘Pom... pompoenen!’ stamelde Bartelijne.

‘Pulp! Pompoenpulp!’ kwekte een vrouw.

‘Uw kunst is naar de kloten, Kristof!’

‘Zie ze liggen!’

‘Maar vrouwmens toch!’

‘Waarom zo... zo... zo hard, hé?’ snauwde Kristof. ‘Zitten de moffen je soms op de hielen?’

Bartelijne zag de zevenkoppige frontlinie zitten, nou: hangen aan de toog. Voor de rest was al het zittend meubilair onbemand. De stemmen kwamen los.

‘Heb je geld genoeg mee om dat te betalen?’

‘Maar ik heb daar niet om gedaan!’

‘t Zal wel zijn. Wie zal dat nu betalen? ’t Is kunst!’

‘Ben je verzekerd hiertegen, Kristof? Tegen binnenstuvende wij... vrouwen?’

‘Rustig, mensen!’ maande Kristof Blicck aan. ‘Rustig. Wat zal het zijn, dame?’

We praten er even rustig over.’

‘Een pompoensap zeker? Ha ha ha ha!’ sneerde een van de tooghangers.

‘Laat haar nu maar gerust.’

Kristof verliet zijn verschansing om het kaduke kunstwerk van de grond te rapen en achter zijn toog te deponeren. Bartelijne Boens week schroomvallig en ging op de dichtstbijzijnde stoel bij de deur zitten. De Mikschotenaars slingerden beurtelings smalende of woedende blikken naar haar.

‘Je bent niet van hier zeker?’

Bartelijne schudde van nee.

‘We hebben je hier nog nooit gezien.’

‘Er wonen hier dieven.’

‘Wat!?’

‘Wat zeg je daar?’

‘Je valt wel met de deur in huis.’

‘Dieven??’

‘Wat bedoel je?’

Plotseling voelde iedereen van het gezelschap zich aangesproken. Ondertussen kwam er nog een man binnen. Zijn vragende blikken zeilden door het café, naar Bartelijne, naar de vage afdruk op de muur waar het stilleven zonet nog had gehangen, naar patron Kristof, naar de tooghangers, die hij vervolgens zonder een woord te zeggen naderde en ieder een kus gaf, zowel de mannen als de vrouwen.

‘Dag Jean-Philippe.’

‘Dag iedereen.’

‘Heb je het al gezien?’

‘Je kunt er niet naast kijken. Als iets weg is, valt het op hé.’

‘Een pint?’

‘Een pint.’

‘Mijn pompoen is gestolen’, vervolgde Bartelijne, nadat de genaamde Jean-Philippe van bierviltje en pint was voorzien.

‘De schilder zit hier nu’, klonk het waarschuwend. Een van de mannen knikte achtereenvolgens naar Bartelijne en naar Jean-Philippe.

‘Dat is de schilder... van het schilderij.’

‘Ja, Jean-Philippe. Zijn naam staat er zelfs op.’

‘Maar dat kun je nu niet meer zien.’

‘Ah’, deed Bartelijne. ‘Mijn excuses, schilder. Maar mijn pompoen is gestolen.’

Kristof Blicck tikte even tegen de zijkant van zijn hoofd en wees dan naar het kaduke stilleven in een hoek achter de toog. Kunstschilder Jean-Philippe veerde van zijn toogkruk op, ging op de stijltjes staan, aanschouwde het debacle en ging dan schouderophalend en nee-schuddend weer zitten.

‘De mijne blijkbaar ook, madame’, zei hij, zonder achterom naar haar te kijken.

‘Mijn pompoenen zijn nu ook foetsie’.

‘Zij daar knalde er de deur tegen.’

‘Het hing op een gevaarlijke plek. Het moest er eens van komen.’

‘Vind je het dan niet erg?’

‘Ach. Een stevige windstoot en voor hetzelfde geld... ‘

‘Wie heeft mijn pompoen gestolen?’

Dat klonk al erger. Met meer aandrang. Klemtoon op *wie*. Net zo goed klonk het als: *wie hier?*

‘Uw pompoen? Eén pompoen? Je hebt daarnet een hele schaal vermorzeld. Waar... Waar is dat gebeurd?’

Kristof Blieck zwierde strijdvaardig zijn keukenhanddoek over zijn rechterschouder.

‘t Was mijn laatste. In Luidschote.’

‘Luidschote?’

‘Je hoort dat goed.’

‘En je denkt dat de dief hier... ‘

‘Dat kan niet anders. Mikschote schiet toch elk jaar rond deze tijd pompoenen weg?’

‘Dat is een zware beschuldiging, vrouwmens!’

‘Zijn jullie lid van die slingeraars?’

‘Is dat een verhoor?’

‘Geef me een koffie.’

‘Alstublieft. Zeggen ze dan. De meeste toch.’

‘Alstublieft.’

‘Komt eraan.’

‘Ga je ze nog koffie serveren ook, Kristof, na zo’n beschuldiging?’

‘De klant is koning hé’, mompelde patron Blieck.

‘Ja, maar... ‘

‘Ze maakt eerst een schilderij kapot en dan beschuldigt ze ons van diefstal.’

‘Jean-Philippe: ben jij verzekerd tegen binnenstormende heksen?’

‘Ja ja.’

‘Typisch Luidschote!’

‘En jullie: typisch Pikschote!’ zei Bartelijne scherp.

‘Wat zeg je daar??’

‘Mikken? Pikken, ja!!’

‘Dat moeten wij niet pikken!’

‘Daar komt een pompoenoorlog van!’

‘Rustig, madame’, suste Kristof. ‘Rustig. Waarom zeg je dat nu? Suiker? Melk?’

‘Nee, zwart. Hoeveel?’

‘Een euro tachtig.’

Even bleef het stil in De Frontduif. De pompoenslingeraars vezelden nu onder elkaar, met hun rug uitdrukkelijk naar Bartelijne gekeerd. Kristof bracht de koffie en schoof nog een stoel achteruit.

‘En nu gaan we eens... ‘

‘Is dat een bekende schilder, die daar?’

‘Jean-Philippe: ben jij bekend?’ vroeg Kristof, ernst voorwendend.

‘Als ze nog meer van mijn schilderijen verpletteren en op de grond smijten, zal ik nooit bekend worden!’

‘Ha ha ha!’

‘Picasso fietste zelfs over zijn schilderijen!’

‘En jij gelooft dat!’

‘Hang dat ding dan ook niet daar’, zei Bartelijne smalend, terwijl ze zich vooroverboog om het opperste laagje van haar koffie af te slurpen.

‘t Is hier mIn café hé’, antwoordde Kristof vinnig. ‘Een euro tachtig’.

‘Hier’.

Ze stak haar hand met het pasgeld uit zonder hem aan te kijken.

‘Dank u alstublieft merci.’

Toen ging de deur weer open. Een ruige kerel kwam stampvoetend binnen, met onder zijn arm een grijnzende uitgeholde pompoen.

‘Claude!’ riep Kristof uit. ‘Wie heb je nu weer onthoofd?’

Als een verschrikte kat keek Bartelijne van haar kopje op. Ook de zevenkoppige draak aan de toog draaide zich met een ruk om. Claude smeedt de deur achter zich dicht en stak triomfantelijk het bekkeneel omhoog:

‘Ziehier het lichaam van... ‘

Die ogen... Die mond... Er was geen twijfel mogelijk.

‘Mijn lichaam!!’ krijste Bartelijne. Ze toverde het mes tevoorschijn waarmee ze haar laatste pompoen van zijn inboedel had beroofd en sprong op Claude af.